

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania J.W.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 16 maja 2019 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 maja 2019 r., III AUa [...] Sąd Apelacyjny w [...], po ponownym rozpoznaniu sprawy zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z 31 marca 2016 r., IV U [...] i poprzedzając go decyzje Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (organ rentowy) z 11 maja 2015 r. w ten sposób, że stwierdził, iż J.W. (wnioskodawca) spełnił warunki do objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników od 1 lipca 2003 r. i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego – czy wnioskodawca, który objęty jest innym ubezpieczeniem społecznym w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej może być równocześnie objęty ubezpieczeniem społecznym rolników z tytułu wykonywania umowy, której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.)?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organu rentowego wnioskodawca wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

W wyroku z 20 marca 2018 r., II UK 40/17 (LEX nr 2497576) Sąd Najwyższy stwierdził, że wyłączenie zawarte w art. 5a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2336 – dalej jako ustawa o ubezpieczeniu rolniczym) daje podstawę sądzić, że wystąpienie sytuacji opisanej w art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym pozostaje bez wpływu na stosowanie konstrukcji z art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym. Zasadne jest bowiem twierdzenie, że zakres wykluczenia z art. 5a ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym (ograniczający się do pracowników i osób pozostających w stosunku służbowym) daje podstawę do zaakceptowania jednoczesnego stosowania art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym i art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym. Niewyartykułowanie przez prawodawcę wyraźnego zakazu łączenia sytuacji opisanej w art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym i art. 5b ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu rolniczym nie może być tłumaczone na niekorzyść ubezpieczonych (nie przemawiają za tym racje funkcjonalne i systemowe). W tych okolicznościach, trzeba stwierdzić, że obie instytucje (z art. 5a ust. 1 i art. 5b ustawy o ubezpieczeniu rolniczym) pozostają względem siebie w relacji rozłącznej. Skupienie w jednym czasie działalności rolniczej, umowy cywilnoprawnej i pozarolniczej działalności gospodarczej jest

oceniane według tego samego modelu, czyli oddzielnie według przesłanek z art. 5a ustawy o ubezpieczeniu rolniczym i niezależnie, przy uwzględnieniu wymogów z art. 5b ustawy o ubezpieczeniu rolniczym. Zastosowanie tej konwencji jest wskazane, gdyż pierwszy z wymienionych przepisów w § 1 pkt 3 zakazuje jedynie jednoczesnego pozostawania w stosunku pracy (służbowym), a drugi, nie wyklucza równoległego prowadzenia działalności gospodarczej. Pogląd ten prezentowany jest także w literaturze przedmiotu (K. Ślebzak, Ubezpieczenie społeczne rolników a wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia, PiZS 2018, nr 2, s. 17). Ponadto należy zwrócić uwagę, że w orzecnictwie Sądu Najwyższego ukształtował się pogląd, zgodnie z którym ocena prawa podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w zbiegu z pozarolniczą działalnością gospodarczą (umowami prawa cywilnego) nie powinna pomijać zasady proporcjonalności, o której mowa w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (wyrok Sądu Najwyższego z 25 października 2016 r., I UK 386/15, LEX nr 2169474). Powyższe rozważania stanowią bezpośrednią odpowiedź na sformułowane przez organ rentowy zagadnienie prawne. Ponadto należy podkreślić, że wykładnia przyjęta w wyroku II UK 40/17 została dokonana przez Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie, w wyniku rozpoznawania skargi kasacyjnej wnioskodawcy. Jak zaś wynika z judykatury Sądu Najwyższego wykładnią prawa dokonaną w sprawie przez Sąd Najwyższy jest związany nie tylko sąd, któremu została ona przekazana, ale także podmiot wnoszący skargę kasacyjną, a w konsekwencji – również Sąd Najwyższy rozpoznający taką skargę (postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 361/19, LEX nr 2783250). W tych okolicznościach brak jest jakichkolwiek podstaw do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej organu rentowego.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.